

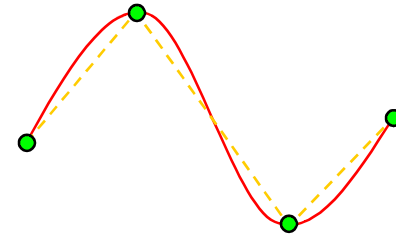
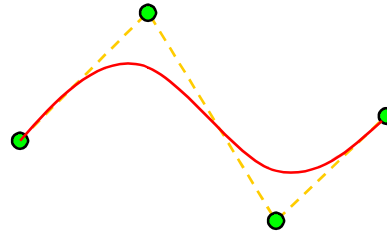
4. Krivulje i površine

KRIVULJE

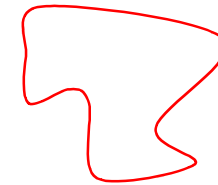
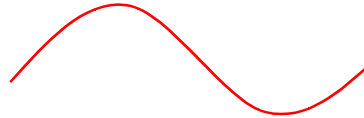
- analitički izraz izvorne krivulje u pravilu je nepoznat

- poznato je
  - koordinate u nekim točkama
  - nagibi, zakrivljenost ili izvijanje u nekim točkama⇒ modeliranje

- opis segmenta krivulje
- segmentiranje
  - povezivanje segmenata uz ostvarivanje kontinuiteta između segmenata

PODJELA KRIVULJA

- aproksimacijske
- interpolacijske

- otvorene
- zatvorene

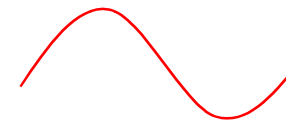
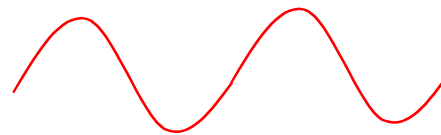
- razlomljene
- nerazlomljene

$$x(t) = \frac{a_1 t^3 + b_1 t^2 + c_1 t + d_1}{a t^3 + b t^2 + c t + d}$$

$$x(t) = a_1 t^3 + b_1 t^2 + c_1 t + d_1$$

- periodične
- neperiodične

(periodičnost težinskih funkcija)

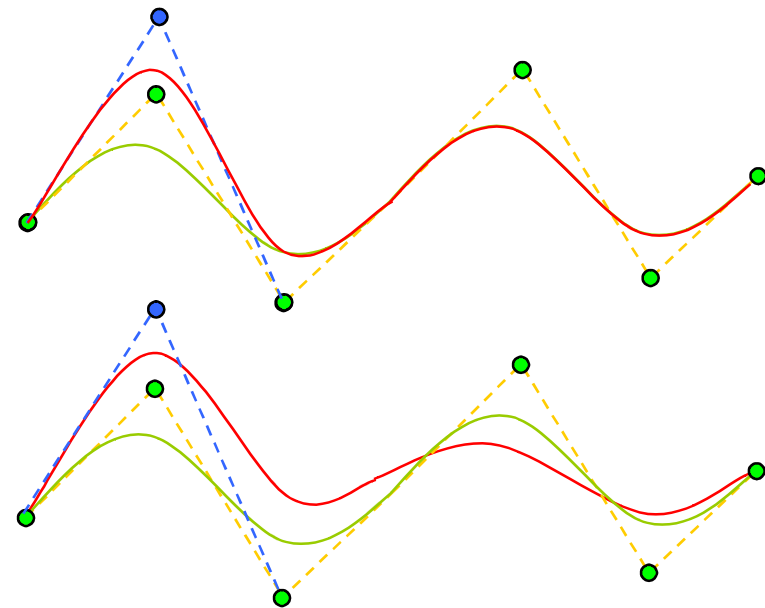
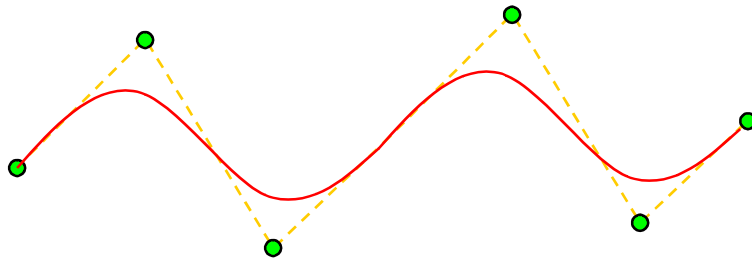
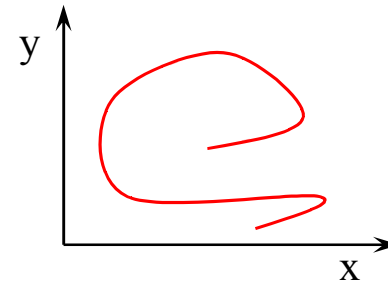
POŽELJNA SVOJSTVA KRIVULJA

- višestruke vrijednosti

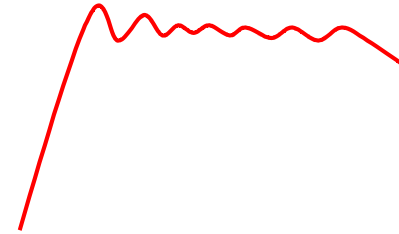
<http://www.math.aau.dk/~raussen/VIDIGEO/GEOLAB/3Dparametrization.html>

- neovisnost o koordinatnom sustavu (Kartezijev, polarni)

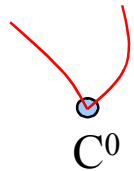
- lokalni nadzor

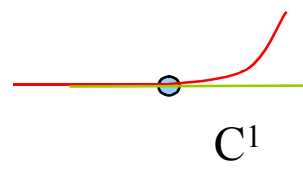
- smanjenje varijacije - kod visokog stupnja polinoma može se javiti titranje krivulje

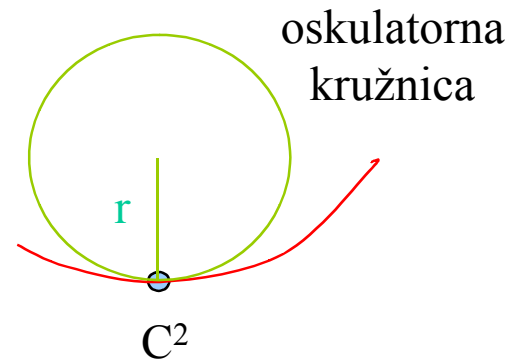
- kontrola reda neprekinutosti
- <http://www.slu.edu/classes/maymk/Applets/Derivatives2.html>

ista vrijednost
koordinate

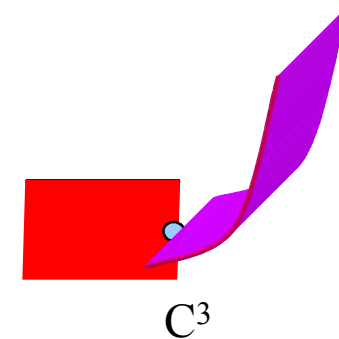

ista tangenta

kontinuitet radijusa
zakrivljenosti

<http://www.ies.co.jp/math/java/calc/curve/curve.html>
<http://www.vis.uni-stuttgart.de/~kraus/LiveGraphics3D/cagd/chap10fig4.html>

kontinuitet u
izvijanju

C^0 - ista vrijednost koordinate	$f(t) = g(t)$
C^1 - ista vrijednost derivacije	$f'(t) = g'(t)$
C^2 - ista vrijednost druge derivacije	$f''(t) = g''(t)$

Zakrivljenost krivulje obrnuto je proporcionalna radijusu oskulatorne kružnice.
Ako je radijus velik zakrivljenost je mala (i obrnuto).

C^3 - ista vrijednost treće derivacije	$f'''(t) = g'''(t)$
--	---------------------

Osim C kontinuiteta postoje i G kontinuiteti koji zahtijevaju proporcionalnost.

G (geometrijski)

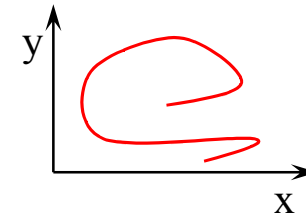
G^1 - proporcionalna vrijednost derivacije	$f'(t) = k_1 g'(t), k_1 > 0$
G^2 - proporcionalna vrijednost druge derivacije	$f''(t) = k_2 g''(t), k_2 > 0$
G^3 - proporcionalna vrijednost treće derivacije	$f'''(t) = k_3 g'''(t), k_3 > 0$

C^1 kontinuitet implicira G^1 kontinuitet osim kada je vektor tangente $[0 \ 0 \ 0]$
kod C^1 kontinuiteta može doći do promjene smjera, kod G^1 ne može.

ANALITIČKI OPIS PROSTORNIH KRIVULJA

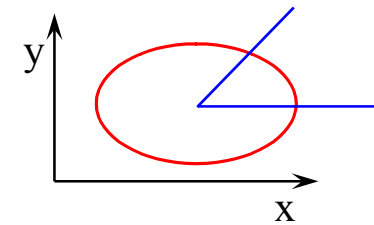
a) eksplicitni oblik - nemogućnost prikaza višestrukih vrijednosti

$$y = f(x), \quad z = g(x)$$

b) implicitni oblik - za prikaz dijela krivulje trebaju dodatni uvjeti

$$F(x, y, z) = 0$$

c) parametarski oblik

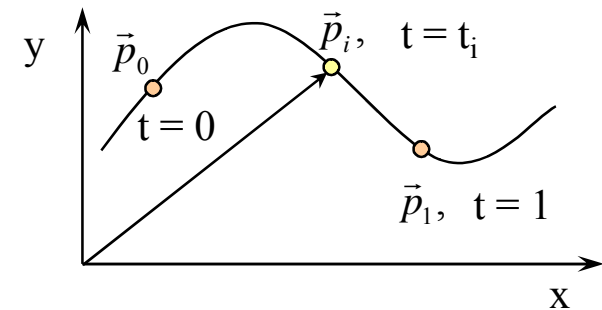
$$x = x(t), \quad y = y(t), \quad z = z(t).$$

točka na krivulji - vektorska funkcija

$$V(t) = [x(t) \quad y(t) \quad z(t)].$$

vektor tangente

$$V'(t) = [x'(t) \quad y'(t) \quad z'(t)].$$

$$V(t_i) = \vec{p}(t_i) = \vec{p}_{t_i}.$$

4.1 SEGMENT KRIVULJE

4.1.1. KRIVULJA BEZIERA

Postupak poznat pod imenom krivulje Beziera nezavisno su razvili

- BEZIER 1962. Renault
- DE CASTELJAU 1959. Citroën

kao polaznu osnovu u CAD sustavima. De Casteljaou direktno koristi Bernsteinove polinome.

1970. R. Forest otkriva vezu Bezierovog rada i Bernsteinovih polinoma. P. Bezier objavljuje svoj rad i krivulje dobivaju ime po njemu.

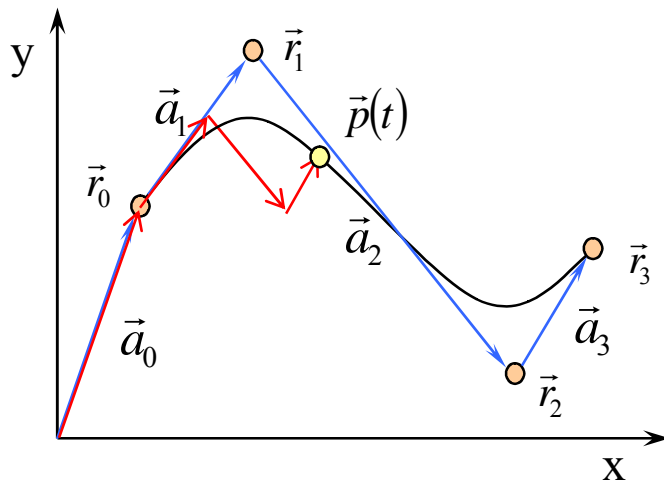
- aproksimacijske krivulje Beziera
- interpolacijske krivulje Beziera

- Bezierove težinske funkcije (Bezier)
- Bernsteinove težinske funkcije (De Casteljaou)

APROKSIMACIJSKE KRIVULJE BEZIERA

Prolaze početnom i krajnjom točkom, a ostalima se samo približava.

a) BEZIEROVE TEŽINSKE FUNKCIJE

Korištenje gibanja vrha sastavljenog otvorenog poligona.

$$\vec{p}(t) = \sum_{i=0}^n \vec{a}_i f_{i,n}(t) \quad t \in [0, 1]$$

$$\vec{a}_0 = \vec{r}_0,$$

$$\vec{a}_i = \vec{r}_i - \vec{r}_{i-1}, \quad i = 1..n$$

$n+1$ .. broj točaka.

n .. stupanj krivulje.

a_i .. kontrolni poligon.

$p(t)$ .. točka na krivulji - linearna kombinacija $f_{i,n}(t)$ i a_i .

$f_{i,n}(t)$ .. težinska funkcija - njena vrijednost pokazuje koliko i -ti element poligona pridonosi pripadnoj točki za parametar t .

$f_{i,n}(t)$ - težinska funkcija je općenita i mora zadovoljiti niz posebnih uvjeta:

1. početna točka $p(0) = a_0 \Rightarrow f_{0,n}(0) = 1,$
 $f_{i,n}(0) = 0, \quad i = 1 \dots n$

2. završna točka $p(1) = \Sigma a_i \Rightarrow f_{i,n}(1) = 1, \quad i = 0 \dots n$ zbroj svih vektora

3. osnovni vektor a_1 treba biti paralelan s tangentom u početnoj točki

$$p'(0) = k_1 a_1 \Rightarrow f'_{1,n}(0) \neq 0,$$
$$f'_{i,n}(0) = 0, \quad i \neq 1$$

4. osnovni vektor a_n treba biti paralelan s tangentom u završnoj točki.

$$p'(1) = k_n a_n \Rightarrow f'_{i,n}(1) = 0, \quad i = 0 \dots n-1,$$
$$f'_{n,n}(1) \neq 0.$$

5. oskulatorna ravnina u početnoj točki treba biti paralelna s a_1 i a_2

$$\Rightarrow f''_{1,n}(0) \neq 0, f''_{2,n}(0) \neq 0,$$

$$f''_{i,n}(0) = 0, \text{ ina\u0107e.}$$

<http://www.math.aau.dk/~raussen/VIDIGEO/GEOLAB/apposcplane.html>

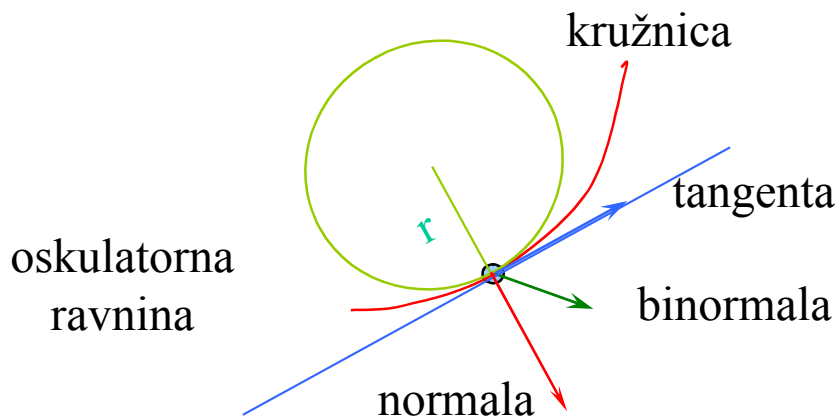
6. oskulatorna ravnina u završnoj točki treba biti paralelna s a_{n-1} i a_n

$$\Rightarrow f''_{i,n}(1) = 0, \quad i = 0 \dots n-2,$$

$$f''_{n-1,n}(1) \neq 0, f''_{n,n}(1) \neq 0.$$

7. simetri\u010dnost te\u017einke funkcije - zamjena početne i završne to\u0107ke povla\u0107i promjenu smjera i redoslijeda vektora.

$$\text{oskulatorna} \Rightarrow f_{i,n}(t) = 1 - f_{n-i+1,n}(1-t), \quad i = 1 \dots n.$$

⇒ BEZIEROVE TEŽINSKE FUNKCIJE

$$f_{i,n}(t) = \frac{(-t)^i}{(i-1)!} \frac{d^{(i-1)}\Phi_n(t)}{d^{(i-1)}t}, \quad \Phi_n(t) = \frac{1-(1-t)^n}{-t},$$

gdje $d^{(i-1)}$ je $(i-1)$ derivacija $i = 1..n$

rekurzivni oblik pogodan za implementaciju na računalu:

$$f_{i,n}(t) = (1-t)f_{i,n-1}(t) + t f_{i-1,n-1}(t),$$

uvjeti zaustavljanja rekurzije

$$f_{0,0}(t) = 1, \quad f_{k+1,k}(t) = 0, \quad f_{-1,k}(t) = 1.$$

* PRIMJER

Odrediti Bezierove težinske funkcije ako su zadane četiri točke.

$$\Phi_3(t) = \frac{1 - (1-t)^3}{-t} = -3 + 3t - t^2,$$

$$f_{i,3}(t) = \frac{(-t)^i}{(i-1)!} \frac{d^{(i-1)}\Phi_3(t)}{d^{(i-1)}t},$$

$$f_{0,3}(t) = 1,$$

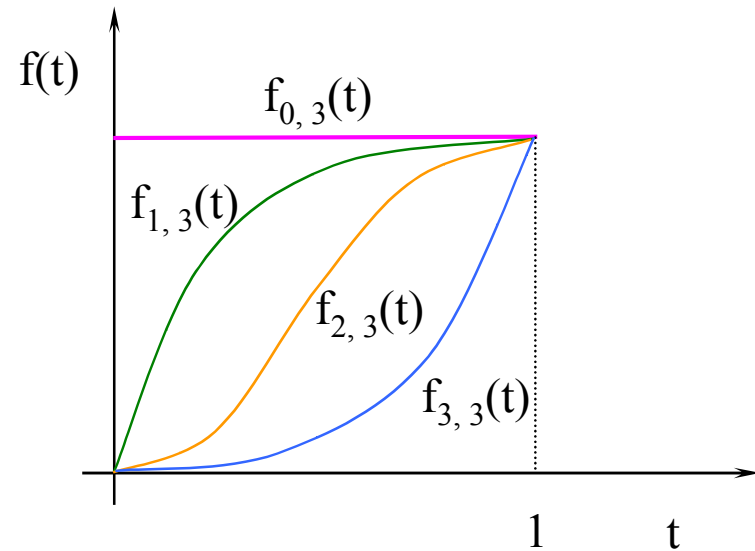
$$f_{1,3}(t) = 3t - 3t^2 + t^3,$$

$$f_{2,3}(t) = 3t^2 - 2t^3,$$

$$f_{3,3}(t) = t^3.$$

$$\vec{p}(t) = \sum_{i=0}^3 \vec{a}_i f_{i,3}(t),$$

$$\vec{p}(t) = \vec{a}_0 + (3t - 3t^2 + t^3) \vec{a}_1 + (3t^2 - 2t^3) \vec{a}_2 + t^3 \vec{a}_3$$

Provjera postavljenih uvjeta na težinsku funkciju:

1. početna točka $\vec{p}(0) = \vec{a}_0$,
2. završna točka $\vec{p}(1) = \vec{a}_0 + \vec{a}_1 + \vec{a}_2 + \vec{a}_3$,

$$\vec{p}'(t) = (3 - 6t + 3t^2) \vec{a}_1 + (6t - 6t^2) \vec{a}_2 + 3t^2 \vec{a}_3,$$

3. derivacija u početnoj točki $\vec{p}'(0) = 3 \vec{a}_1$,
4. derivacija u završnoj točki $\vec{p}'(1) = 3 \vec{a}_3$,

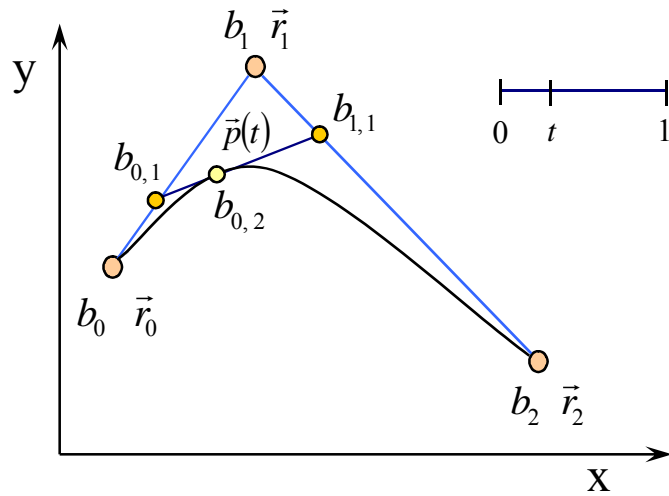
$$\vec{p}''(t) = (-6 + 6t) \vec{a}_1 + (6 - 12t) \vec{a}_2 + 6t \vec{a}_3,$$

5. derivacija u početnoj točki $\vec{p}''(0) = 6(\vec{a}_2 - \vec{a}_1)$,
6. derivacija u završnoj točki $\vec{p}''(1) = 6(\vec{a}_3 - \vec{a}_2)$,

7. simetričnost $f_{1,3}(t) = 1 - f_{3,3}(1-t)$.

b) BERNSTEINOVE TEŽINSKE FUNKCIJE

De Casteljaou - intuitivna geometrijska konstrukcija

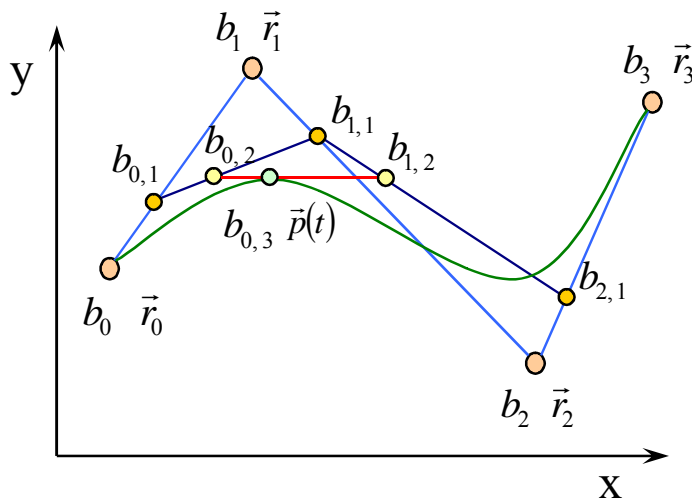

- uzastopne linearne interpolacije :

$$\left. \begin{aligned} b_{0,1} &= (1-t)b_0 + t b_1, \\ b_{1,1} &= (1-t)b_1 + t b_2, \end{aligned} \right\} b_{0,2} = (1-t)b_{0,1} + t b_{1,1},$$

- uvrstimo :

$$b_{0,2} = (1-t)^2 b_0 + 2t(1-t)b_1 + t^2 b_2$$

<http://saltire.com/applets/spline.htm>
<http://www.cs.technion.ac.il/~cs234325/>

- poopćenje ovog postupka daje De Casteljaeu-ov algoritam

$$b_{i,r} = (1-t) b_{i,r-1} + t b_{i+1,r-1}(t), \quad r = 1..n, i = 0..n-r,$$

$$b_{i,0}(t) = b_i \quad \vec{r}_i \text{ vrhovi kontrolnog poligona,}$$

$$b_{0,n}(t) \quad \vec{p}(t) \text{ točka na krivulji.}$$

$$\vec{p}(t) = \sum_{i=0}^n \vec{r}_i b_{i,n}(t) \quad t \in [0, 1] \quad \text{vrijedi} \quad \sum_{i=0}^n b_{i,n}(t) = 1 \quad t \in [0, 1]$$

$b_{i,n}(t)$ – bazne funkcije – Bernsteinovi polinomi stupnja n

$$b_{i,n}(t) = \binom{n}{i} t^i (1-t)^{n-i} = \frac{n!}{i!(n-i)!} t^i (1-t)^{n-i}$$

Diskretna binomna razdioba :

t – vjerojatnost događaja u svakom od $n + 1$ pokušaja

$b_{i,n}$ – vjerojatnost postizanja točno i događaja u $n + 1$ pokušaja

* PRIMJER

Odrediti Bernsteinove težinske funkcije

ako su zadane četiri točke.

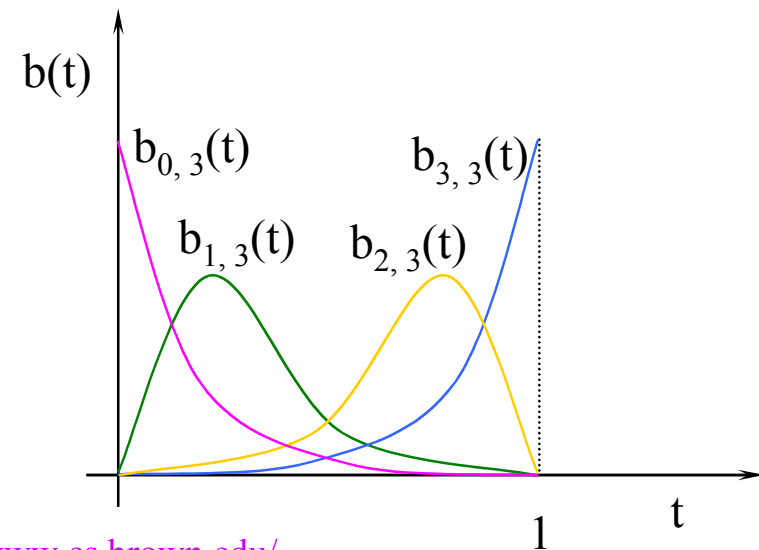
$$b_{i,3}(t) = \frac{3!}{i!(3-i)!} t^i (1-t)^{3-i},$$

$$b_{0,3}(t) = (1-t)^3,$$

$$b_{1,3}(t) = 3t(1-t)^2,$$

$$b_{2,3}(t) = 3t^2(1-t),$$

$$b_{3,3}(t) = t^3.$$

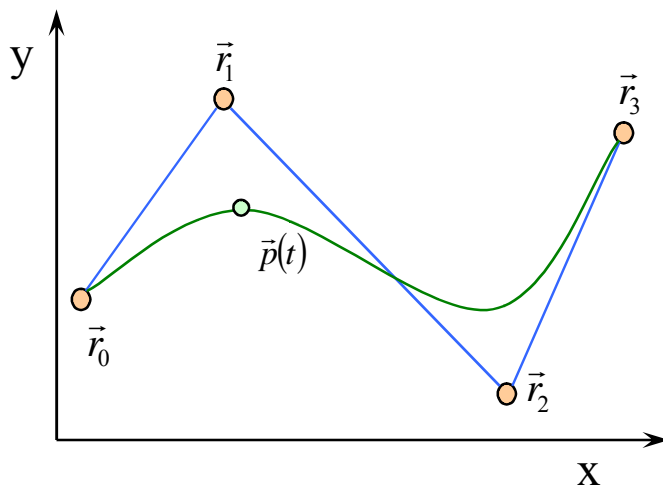
<http://www.cs.brown.edu/>

$$\vec{p}(t) = \sum_{i=0}^3 \vec{r}_i b_{i,3}(t),$$

$$\vec{p}(t) = \vec{r}_0 (1-t)^3 + 3t(1-t)^2 \vec{r}_1 + 3t^2(1-t) \vec{r}_2 + t^3 \vec{r}_3$$

$$\vec{p}'(0) = 3(\vec{r}_1 - \vec{r}_0),$$

$$\vec{p}'(1) = 3(\vec{r}_3 - \vec{r}_2).$$

Matrično:

$$\vec{p}(t) = \begin{bmatrix} t^3 & t^2 & t & t \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 & 3 & -3 & 1 \\ 3 & -6 & 3 & 0 \\ -3 & 3 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \vec{r}_0 \\ \vec{r}_1 \\ \vec{r}_2 \\ \vec{r}_3 \end{bmatrix}.$$

Za tangentu na Bezierovu krivulju opisanu preko Bernsteinovih težinskih funkcija vrijedi:

$$\vec{p}'(0) = n(\vec{r}_1 - \vec{r}_0),$$

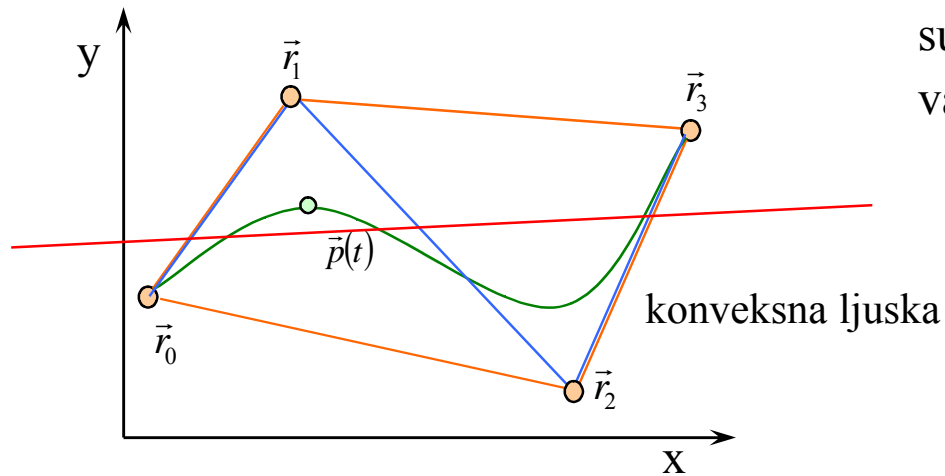
$$\vec{p}'(1) = n(\vec{r}_n - \vec{r}_{n-1}). \quad n \dots \text{stupanj krivulje}$$

Veza Bezierovih i Bernsteinovih težinskih funkcija:

$$f_{i,n}(t) = \sum_{j=i}^n b_{j,n}(t), \quad i = 0..n. \quad \begin{array}{l} \vec{a}_0 = \vec{r}_0, \quad \vec{a}_i = \vec{r}_i - \vec{r}_{i-1}, \quad i = 1..n, \\ ili \\ \vec{r}_0 = \vec{a}_0, \quad \vec{r}_i = \vec{a}_i + \vec{r}_{i-1}, \quad i = 1..n \end{array}$$

SVOJSTVA APROKSIMACIJSKIH BEZIEROVIH KRIVULJA

- postoji konveksna ljuska

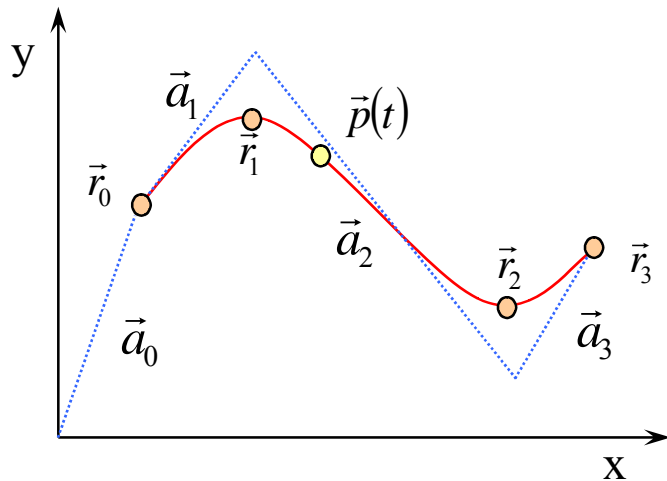

suma težinskih funkcija je 1
važno kod ispitivanja sjecišta krivulje

- krivulja nema više valova od kontrolnog poligona
- broj sjecišta ravnine i kontrolnog poligona $\leq$ br. sjec. ravnine i krivulje
- lokalni nadzor - nije ispunjeno
- broj kontrolnih točaka je u direktnoj vezi sa stupnjem krivulje
- neovisnost o transformacijama (translacija, rotacija, skaliranje)
- simetričnost - kod uvrštenja možemo simetrično zamijeniti popis točaka
- <http://www.cs.unc.edu/~mantler/research/bezier/index.html>
- <http://i33www.ira.uka.de/applets/mocca/html/noplugin/curves.html>
- <http://www.ibiblio.org/e-notes/VRML/Anim/Morph.wrl>

INTERPOLACIJSKE KRIVULJE BEZIERA

Prolaze svim zadanim točkama.

$$\vec{p}(t) = \vec{a}_0 + \sum_{i=1}^n \vec{a}_i f_{i,n}(t) \quad t \in [0, 1]$$

$f_{i,n}$ – poznato na osnovi broja točkaka

$\vec{a}_i$ – nepoznato – određuje se na temelju nečega poznatog ili željenog o krivulji

Potrebno je poznavati $n + 1$ uvjet.

POZNATO

1. $n+1$ točka krivulje s vrijednošću parametra $\vec{p}_i(t_i)$, $t_i = \frac{i}{n}$, $i = 0..n$.

ili

2. tangente u pojedinim točkama

$$\vec{p}'_i(t_i) = \sum_{i=1}^n \vec{a}_i f'_{i,n}(t).$$

ili

3. oskulatorne ravnine, položaji centara zakrivljenosti $\vec{p}''_i(t_i) = \sum_{i=1}^n \vec{a}_i f''_{i,n}(t).$

INTERPOLACIJSKA KRIVULJA KROZ $n+1$ TOČKU:

neka su poznate točke $\vec{p}_0 = \vec{p}(t_0)$, $\vec{p}_1 = \vec{p}(t_1)$, $\vec{p}_2 = \vec{p}(t_2)$, ..., $\vec{p}_n = \vec{p}(t_n)$,

uz parametar $t_i = \frac{i}{n}$ gdje $i = 0..n$.

$$\vec{p}(t) = \vec{a}_0 + \sum_{i=1}^n \vec{a}_i f_{i,n}(t) \quad t \in [0, 1]$$

$$\begin{bmatrix} \vec{p}_0 \\ \vec{p}_1 \\ \vec{p}_2 \\ \dots \\ \vec{p}_n \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & f_{1,n}(0) & f_{2,n}(0) & \dots & f_{n,n}(0) \\ 1 & f_{1,n}(t_1) & f_{2,n}(t_1) & \dots & f_{n,n}(t_1) \\ 1 & f_{1,n}(t_2) & f_{2,n}(t_2) & \dots & f_{n,n}(t_2) \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 1 & f_{1,n}(1) & f_{2,n}(1) & \dots & f_{n,n}(1) \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \vec{a}_0 \\ \vec{a}_1 \\ \vec{a}_2 \\ \dots \\ \vec{a}_n \end{bmatrix}.$$

uvrstili smo: $t_0 = 0$, $t_n = 1$.

uvrstit ćemo :

za početnu točku je $\vec{p}(0) = \vec{a}_0$, tj. $f_{0,n}(0) = 1$, $f_{i,n}(0) = 0$, $i = 1..n$,

za završnu točku je $\vec{p}(1) = \sum_{i=0}^n \vec{a}_i$, tj. $f_{i,n}(1) = 1$, $i = 0..n$.

$$\begin{bmatrix} \vec{a}_0 \\ \vec{a}_1 \\ \vec{a}_2 \\ \dots \\ \vec{a}_n \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & \dots & 0 \\ 1 & f_{1,n}(t_1) & f_{2,n}(t_1) & \dots & f_{n,n}(t_1) \\ 1 & f_{1,n}(t_2) & f_{2,n}(t_2) & \dots & f_{n,n}(t_2) \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 1 & 1 & 1 & \dots & 1 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \vec{p}_0 \\ \vec{p}_1 \\ \vec{p}_2 \\ \dots \\ \vec{p}_n \end{bmatrix}$$

kada odredimo nepoznate vektore $\vec{a}_i$ možemo do pojedine točke krivulje doći na osnovi Beziyer - ovih ili Bernstein - ovih težinskih funkcija.

* PRIMJER

Odrediti Interpolacijsku Bezierovu krivulju kroz četiri točke korištenjem Bezierovih težinskih funkcija.

Neka su poznate točke $\vec{p}_0 = \vec{p}(0)$, $\vec{p}_1 = \vec{p}(1/3)$, $\vec{p}_2 = \vec{p}(2/3)$, $\vec{p}_3 = \vec{p}(1)$.

$$\vec{p}(t) = \vec{a}_0 + \sum_{i=1}^3 \vec{a}_i f_{i,3}(t) \quad t \in [0, 1].$$

Iz prethodnog primjera za aproksimacijske Bezierove krivulje poznate su težinske funkcije.

$$\begin{aligned} f_{0,3}(t) &= 1, \\ f_{1,3}(t) &= 3t - 3t^2 + t^3, \\ f_{2,3}(t) &= 3t^2 - 2t^3, \\ f_{3,3}(t) &= t^3. \end{aligned} \quad \begin{bmatrix} \vec{a}_0 \\ \vec{a}_1 \\ \vec{a}_2 \\ \vec{a}_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & \frac{19}{27} & \frac{7}{27} & \frac{1}{27} \\ 1 & \frac{26}{27} & \frac{20}{27} & \frac{8}{27} \\ 1 & 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \vec{p}_0 \\ \vec{p}_1 \\ \vec{p}_2 \\ \vec{p}_3 \end{bmatrix}$$

$$\vec{p}(t) = \vec{a}_0 + (3t - 3t^2 + t^3) \vec{a}_1 + (3t^2 - 2t^3) \vec{a}_2 + t^3 \vec{a}_3$$

4.1.2. RAZLOMLJENE FUNKCIJE

PRIKAZ KRIVULJA POMOĆU KVADRATNIH RAZLOM. FUNKCIJA

- pogodan oblik za prikaz krivulja drugog reda
- homogena koordinata omogućava prikaz koničnih krivulja

(presjek ravnine i stošca) <http://www.slu.edu/classes/maymk/banchoff/CriticalPoints.html>

- invarijantnost na transformaciju perspektivne projekcije (nerazlomljene krivulje su invarijantne samo na translaciju, rotaciju, skaliranje)

$$\left. \begin{aligned} x &= \frac{x_1}{x_4} = \frac{a_1 t^2 + b_1 t + c_1}{at^2 + bt + c}, \\ y &= \frac{x_2}{x_4} = \frac{a_2 t^2 + b_2 t + c_2}{at^2 + bt + c}, \\ z &= \frac{x_3}{x_4} = \frac{a_3 t^2 + b_3 t + c_3}{at^2 + bt + c} \end{aligned} \right\} \begin{array}{l} \text{u radnom} \\ \text{prostoru} \end{array}$$

$$\mathbf{X} = [x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4] = [t^2 \quad t \quad 1] \begin{bmatrix} a_1 & a_2 & a_3 & a \\ b_1 & b_2 & b_3 & b \\ c_1 & c_2 & c_3 & c \end{bmatrix} \quad \text{matrični oblik}$$

$\mathbf{K}$ - karakteristična matrica kvadratne krivulje, $0 \leq t \leq 1$,

$$\mathbf{X} = \begin{bmatrix} t^2 & t & 1 \end{bmatrix} \mathbf{K}$$

- derivacije vektora $[x_1 \ x_2 \ x_3 \ x_4]$ po parametru t - u homogenom prostoru
- matrica $\mathbf{K}$ određuje i derivacije duž krivulje

$$x_1' = \frac{d x_1}{d t} = 2a_1 t + b_1,$$

$$x_2' = \frac{d x_2}{d t} = 2a_2 t + b_2,$$

$$x_3' = \frac{d x_3}{d t} = 2a_3 t + b_3,$$

$$x_4' = \frac{d x_4}{d t} = 2a t + b.$$

$$\mathbf{X}' = [x_1' \ x_2' \ x_3' \ x_4'] = [2t \ 1 \ 0] \mathbf{K}$$

$$\mathbf{X}'' = [x_1'' \ x_2'' \ x_3'' \ x_4''] = [2 \ 0 \ 0] \mathbf{K}$$

$$\mathbf{X}' = [2t \ 1 \ 0] \mathbf{K}$$

$$\mathbf{X}'' = [2 \ 0 \ 0] \mathbf{K}$$

♣ kvadratna razlomljena krivulja određena je s tri točke

$$\mathbf{V}_0, \quad t_0 = 0, \quad \mathbf{X}_0 = [\mathbf{V}_0 \quad 1]$$

$$\mathbf{V}_1, \quad t_1 = \frac{1}{2}, \quad \mathbf{X}_1 = [\mathbf{V}_1 \quad 1]$$

$$\mathbf{V}_2, \quad t_2 = 1, \quad \mathbf{X}_2 = [\mathbf{V}_2 \quad 1]$$

tri točke uvrstimo u jednadžbu krivulje,
uzmimo da su poznati iznosi parametra

$$\mathbf{K} = [t^2 \quad t \quad 1]^{-1} \mathbf{X}$$

$$\mathbf{K} = \begin{bmatrix} t_0^2 & t_0 & 1 \\ t_1^2 & t_1 & 1 \\ t_2^2 & t_2 & 1 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \mathbf{X}_0 \\ \mathbf{X}_1 \\ \mathbf{X}_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 1/4 & 1/2 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} \mathbf{X}_0 \\ \mathbf{X}_1 \\ \mathbf{X}_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & -4 & 2 \\ -3 & 4 & -1 \\ 1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{X}_0 \\ \mathbf{X}_1 \\ \mathbf{X}_2 \end{bmatrix}$$

* PRIMJER

Neka su zadane tri točke
i pripadni iznosi parametra.

Odrediti kvadratnu razlomljenu krivulju.

$$\mathbf{V}_0, \quad t_0 = 0, \quad \mathbf{X}_0 = [r \quad 0 \quad 0 \quad 1]$$

$$\mathbf{V}_1, \quad t_1 = \frac{1}{2}, \quad \mathbf{X}_1 = [0 \quad r \quad 0 \quad 1]$$

$$\mathbf{V}_2, \quad t_2 = 1, \quad \mathbf{X}_2 = [-r \quad 0 \quad 0 \quad 1]$$

$$\mathbf{K} = \begin{bmatrix} 2 & -4 & 2 \\ -3 & 4 & -1 \\ 1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} r & 0 & 0 & 1 \\ 0 & r & 0 & 1 \\ -r & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & -4r & 0 & 0 \\ -2r & 4r & 0 & 0 \\ r & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{X} = [x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4] = [t^2 \quad t \quad 1] \begin{bmatrix} 0 & -4r & 0 & 0 \\ -2r & 4r & 0 & 0 \\ r & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

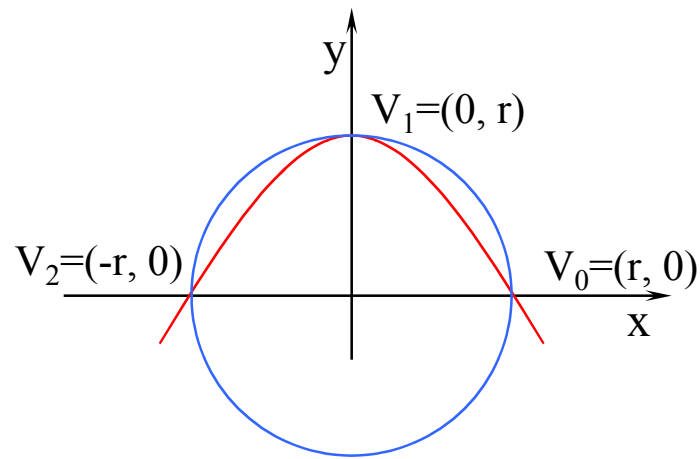
$$x_1 = -2rt + r = r(1 - 2t),$$

$$x_2 = -4rt^2 + 4rt = 4r(t - t^2),$$

$$x_3 = 0,$$

$$x_4 = 1.$$

po komponentama

Rezultat je parabola, to je opća krivulja drugog reda.

Ako želimo načiniti kružnicu potrebno je upotrijebiti analitičke poznate izraze za kružnicu. <http://i33www.ira.uka.de/applets/mocca/html/noplugin/curves.html>

$$\left. \begin{array}{l} x = r \cos \varphi \\ y = r \sin \varphi \\ t = \operatorname{tg} \frac{\varphi}{2} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} x = r \frac{1-t^2}{1+t^2} \\ y = r \frac{2t}{1+t^2} \end{array} \right\} \begin{array}{l} x_1 = r(1-t^2), \\ x_2 = 2rt, \\ x_3 = 0, \\ x_4 = 1+t^2. \end{array}$$

$$\mathbf{X} = [x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4] = [t^2 \quad t \quad 1] \begin{bmatrix} -r & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 2r & 0 & 0 \\ r & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

PRIKAZ KRIVULJA POMOĆU KUBNIH RAZLOMLJENIH FUNKCIJA

- kvadratnim razlomljenim funkcijama ne možemo prikazati infleksiju i ostale pojave višeg reda

$$\left. \begin{aligned} x &= \frac{x_1}{x_4} = \frac{a_1 t^3 + b_1 t^2 + c_1 t + d_1}{at^3 + bt^2 + ct + d}, \\ y &= \frac{x_2}{x_4} = \frac{a_2 t^3 + b_2 t^2 + c_2 t + d_2}{at^3 + bt^2 + ct + d}, \\ z &= \frac{x_3}{x_4} = \frac{a_3 t^3 + b_3 t^2 + c_3 t + d_3}{at^3 + bt^2 + ct + d} \end{aligned} \right\} \begin{array}{l} \text{u radnom} \\ \text{prostoru} \end{array}$$

$$\mathbf{X} = [x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4] = \begin{bmatrix} t^3 & t^2 & t & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} a_1 & a_2 & a_3 & a \\ b_1 & b_2 & b_3 & b \\ c_1 & c_2 & c_3 & c \\ d_1 & d_2 & d_3 & d \end{bmatrix} \quad \text{matrični oblik}$$

$\mathbf{A}$ - karakteristična matrica kubne krivulje, $0 \leq t \leq 1$,

$$\mathbf{X} = \begin{bmatrix} t^3 & t^2 & t & 1 \end{bmatrix} \mathbf{A}$$

- derivacije vektora $[x_1 \ x_2 \ x_3 \ x_4]$ po parametru t - u homogenom prostoru
- matrica $\mathbf{A}$ određuje i derivacije duž krivulje

$$x_1' = \frac{d x_1}{d t} = 3a_1 t^2 + 2b_1 t + c_1,$$

$$x_2' = \frac{d x_2}{d t} = 3a_2 t^2 + 2b_2 t + c_2,$$

$$x_3' = \frac{d x_3}{d t} = 3a_3 t^2 + 2b_3 t + c_3,$$

$$x_4' = \frac{d x_4}{d t} = 3a_4 t^2 + 2b_4 t + c_4.$$

$$\mathbf{X}' = \begin{bmatrix} 3t^2 & 2t & 1 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{A}$$

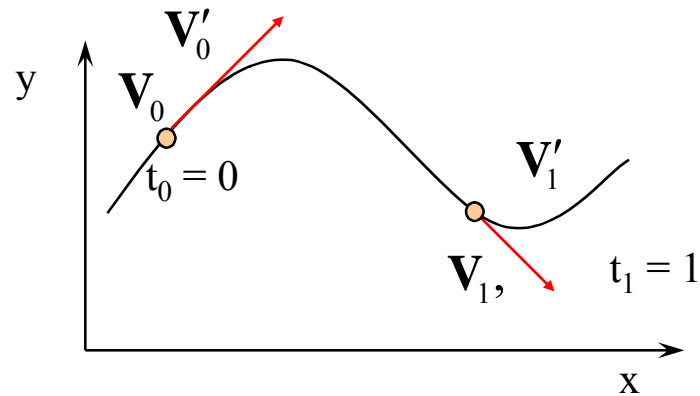
$$\mathbf{X}'' = \begin{bmatrix} 6t & 2 & 0 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{A}$$

$$\mathbf{X}''' = \begin{bmatrix} 6 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{A}$$

- za određivanje kubne razlomljene krivulje potrebna su četiri uvjeta (kako bi mogli invertirati matricu)

To mogu biti 4 točke ili na primjer 2 točke i 2 derivacije.

- ♣ kubna razlomljena krivulja određena s dvije rubne točke i derivacije

$$\mathbf{X} = (x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4) = [x_4 x \quad x_4 y \quad x_4 z \quad x_4] = [t^3 \quad t^2 \quad t \quad 1] \mathbf{A}$$

$$\mathbf{X}' = (x'_1 \quad x'_2 \quad x'_3 \quad x'_4) = \left[(x_4 x)' \quad (x_4 y)' \quad (x_4 z)' \quad x'_4 \right] = [3t^2 \quad 2t \quad 1 \quad 0] \mathbf{A}$$

$$t_0 = 0, \quad \mathbf{X}_0 = [x_{40} \mathbf{V}_0 \quad x_{40}] = \begin{bmatrix} t_0^3 & t_0^2 & t_0 & 1 \end{bmatrix} \mathbf{A} = [0 \quad 0 \quad 0 \quad 1] \mathbf{A}$$

$$t_1 = 1, \quad \mathbf{X}_1 = [x_{41} \mathbf{V}_1 \quad x_{41}] = \begin{bmatrix} t_1^3 & t_1^2 & t_1 & 1 \end{bmatrix} \mathbf{A} = [1 \quad 1 \quad 1 \quad 1] \mathbf{A}$$

$$t_0 = 0, \quad \mathbf{X}'_0 = [x'_{40} \mathbf{V}_0 + x_{40} \mathbf{V}'_0 \quad x'_{40}] = \begin{bmatrix} 3t_0^2 & 2t_0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{A} = [0 \quad 0 \quad 1 \quad 0] \mathbf{A}$$

$$t_1 = 1, \quad \mathbf{X}'_1 = [x'_{41} \mathbf{V}_1 + x_{41} \mathbf{V}'_1 \quad x'_{41}] = \begin{bmatrix} 3t_1^2 & 2t_1 & 1 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{A} = [3 \quad 2 \quad 1 \quad 0] \mathbf{A}$$

$$\begin{bmatrix} x_{40} \mathbf{V}_0 & x_{40} \\ x_{41} \mathbf{V}_1 & x_{41} \\ x'_{40} \mathbf{V}_0 + x_{40} \mathbf{V}'_0 & x'_{40} \\ x'_{41} \mathbf{V}_1 + x_{41} \mathbf{V}'_1 & x'_{41} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 3 & 2 & 1 & 0 \end{bmatrix} \mathbf{A}$$

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 3 & 2 & 1 & 0 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} x_{40} \mathbf{V}_0 & x_{40} \\ x_{41} \mathbf{V}_1 & x_{41} \\ x'_{40} \mathbf{V}_0 + x_{40} \mathbf{V}'_0 & x'_{40} \\ x'_{41} \mathbf{V}_1 + x_{41} \mathbf{V}'_1 & x'_{41} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 2 & -2 & 1 & 1 \\ -3 & 3 & -2 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_{40} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & x_{41} & 0 & 0 \\ x'_{40} & 0 & x_{40} & 0 \\ 0 & x'_{41} & 0 & x_{41} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{V}_0 & 1 \\ \mathbf{V}_1 & 1 \\ \mathbf{V}'_0 & 0 \\ \mathbf{V}'_1 & 0 \end{bmatrix}$$

A = MHV

M.....univerzalna transformacijska matrica

- Segment krivulje određen rubnim točkama i derivacijama u njima

$$\mathbf{X} = [t^3 \quad t^2 \quad t \quad 1] \mathbf{A}$$

$$\mathbf{A} = \mathbf{M} \mathbf{H} \mathbf{V}$$

M - ne ovisi o obliku krivulje već o izboru točaka (derivacija)

H - krivulja prolazi početnom i krajnjom točkom uz zadane derivacije, a derivacija homogene komponente određuje kako će prolaziti

- ako je $x'_{40} = x'_{41} = 0$ dobit ćemo specijalan slučaj odnosno običnu parametarsku kubnu krivulju koja se zove HERMITOVA KRIVULJA

V - zadane točke i derivacije koje određuju segment krivulje u radnom prostoru

$$\mathbf{M} = \begin{bmatrix} 2 & -2 & 1 & 1 \\ -3 & 3 & -2 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad \mathbf{H} = \begin{bmatrix} x_{40} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & x_{41} & 0 & 0 \\ x'_{40} & 0 & x_{40} & 0 \\ 0 & x'_{41} & 0 & x_{41} \end{bmatrix} \quad \mathbf{V} = \begin{bmatrix} \mathbf{V}_0 & 1 \\ \mathbf{V}_1 & 1 \\ \mathbf{V}'_0 & 0 \\ \mathbf{V}'_1 & 0 \end{bmatrix}$$

- HERMITOVA KRIVULJA

$$\mathbf{X} = \begin{bmatrix} t^3 & t^2 & t & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & -2 & 1 & 1 \\ -3 & 3 & -2 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{V}_0 & 1 \\ \mathbf{V}_1 & 1 \\ \mathbf{V}'_0 & 0 \\ \mathbf{V}'_1 & 0 \end{bmatrix}$$

- VEZA HERMITOVE I BEZIEROVE KRIVULJE (preko Bernsteinovih polinoma)

$$\vec{p}(t) = \begin{bmatrix} t^3 & t^2 & t & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 & 3 & -3 & 1 \\ 3 & -6 & 3 & 0 \\ -3 & 3 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \vec{r}_0 \\ \vec{r}_1 \\ \vec{r}_2 \\ \vec{r}_3 \end{bmatrix} \quad \begin{array}{l} \mathbf{V}_0 = \vec{r}_0 \\ \mathbf{V}_1 = \vec{r}_3, \\ \mathbf{V}'_0 = 3(\vec{r}_1 - \vec{r}_0) \\ \mathbf{V}'_1 = 3(\vec{r}_3 - \vec{r}_2) \end{array}$$

⇒ radi se o istoj krivulji

* PRIMJER

Neka su zadane dvije točke
i derivacije u njima.

Odrediti kubnu razlomljenu krivulju.

$$\mathbf{V}_0 = [0 \ 0 \ 0], \quad t_0 = 0,$$

$$\mathbf{V}_1 = [1 \ 0 \ 0], \quad t_1 = 1,$$

$$\mathbf{V}'_0 = [1 \ 1 \ 0], \quad t_0 = 0,$$

$$\mathbf{V}'_1 = [1 \ -1 \ 0], \quad t_1 = 1.$$

$$[x_{40} \ x_{41} \ x'_{40} \ x'_{41}] = [1 \ 1 \ a \ b]$$

$$\mathbf{A} = \mathbf{MHV} =$$

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 2 & -2 & 1 & 1 \\ -3 & 3 & -2 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ a & 0 & 1 & 0 \\ 0 & b & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & -1 & 0 & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} b & 0 & 0 & a+b \\ -b & -1 & 0 & -(2a+b) \\ 1 & 1 & 0 & a \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{X} = [x_1 \ x_2 \ x_3 \ x_4] = [t^3 \ t^2 \ t \ 1] \mathbf{A}$$

$$\left. \begin{aligned} x &= \frac{x_1}{x_4} = \frac{bt^3 - bt^2 + t}{(a+b)t^3 - (2a+b)t^2 + at + 1}, \\ y &= \frac{x_2}{x_4} = \frac{-t^2 + t}{(a+b)t^3 - (2a+b)t^2 + at + 1}, \\ z &= \frac{x_3}{x_4} = 0 \end{aligned} \right\} a, b = ?$$

Uvodimo dodatnu točku $V_2 = (1/2 \ 1/2 \ 0)$, $t_2 = 1/2$. $\Rightarrow a = -2, b = 2$

<http://www.rose-hulman.edu/~finn/courses/MA323GeomModel/TestApplets/RationalC2Spline.html>

$$x = \frac{2t^3 - 2t^2 + t}{2t^2 - 2t + 1},$$

$$y = \frac{-t^2 + t}{2t^2 - 2t + 1},$$

$$z = 0$$

VEZA KOORDINATA I PARAMETARSKIH DERIVACIJA IZMEĐU RADNOG I HOMOGENOG PROSTORA

- radni prostor:

$$\mathbf{V}(t) = [x(t) \quad y(t) \quad z(t)] \quad \frac{d\mathbf{V}(t)}{dt} = \begin{bmatrix} \frac{x(t)}{dt} & \frac{y(t)}{dt} & \frac{z(t)}{dt} \end{bmatrix}.$$

- homogeni prostor

$$\mathbf{X}(t) = [x_1(t) \quad x_2(t) \quad x_3(t) \quad x_4(t)] \quad \frac{d\mathbf{X}(t)}{dt} = \begin{bmatrix} \frac{x_1(t)}{dt} & \frac{x_2(t)}{dt} & \frac{x_3(t)}{dt} & \frac{x_4(t)}{dt} \end{bmatrix}.$$

- VEZA KOORDINATA

$$x = \frac{x_1}{x_4}, \quad y = \frac{x_2}{x_4}, \quad z = \frac{x_3}{x_4}$$

$$x_1 = x x_4, \quad x_2 = y x_4, \quad x_3 = z x_4$$

$$\mathbf{X} = (x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4) = [x_4 x \quad x_4 y \quad x_4 z \quad x_4] = x_4 [x \quad y \quad z \quad 1] = x_4 [\mathbf{V} \quad 1]$$

$$\mathbf{X} = x_4 [\mathbf{V} \quad 1]$$

- VEZA PRVE DERIVACIJE - homogena komponenta nije konstanta

$$\mathbf{X}' = (x'_1 \quad x'_2 \quad x'_3 \quad x'_4) = \left[(x_4 x)' \quad (x_4 y)' \quad (x_4 z)' \quad x'_4 \right] =$$

$$\left[(x'_4 x + x_4 x') \quad (x'_4 y + x_4 y') \quad (x'_4 z + x_4 z') \quad x'_4 \right] = \begin{bmatrix} x_4 & x_4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x & y & z & 1 \\ x' & y' & z' & 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{X}' = \begin{bmatrix} x'_4 & x_4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{V} & 1 \\ \mathbf{V}' & 0 \end{bmatrix}$$

- VEZA DRUGE DERIVACIJE

$$\mathbf{X}'' = (\mathbf{X}')' = \left(\begin{bmatrix} x'_4 & x_4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{V} & 1 \\ \mathbf{V}' & 0 \end{bmatrix} \right)' = \left((x'_4 \mathbf{V} + x_4 \mathbf{V}') \quad x'_4 \right)' = \left[(x_4 \mathbf{V})'' \quad x_4'' \right] =$$

$$= \left[(x_4'' \mathbf{V} + 2 x_4' \mathbf{V}' + x_4 \mathbf{V}'') \quad x_4'' \right]$$

$$\mathbf{X}'' = \begin{bmatrix} x_4'' & 2x_4' & x_4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \mathbf{V} & 1 \\ \mathbf{V}' & 0 \\ \mathbf{V}'' & 0 \end{bmatrix}$$

* PRIMJER

Odrediti prvu derivaciju u homogenom i radnom prostoru na kružnicu.

$$\mathbf{X} = [x_1 \quad x_2 \quad x_3 \quad x_4] = \begin{bmatrix} t^2 & t & 1 \\ -r & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 2r & 0 & 0 \\ r & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

homogeni prostor :

$$x_1 = r(1 - t^2),$$

$$x_2 = 2rt,$$

$$x_4 = t^2 + 1.$$

$$x_1' = -2rt,$$

$$x_2' = 2r,$$

$$x_4' = 2t.$$

radni prostor :

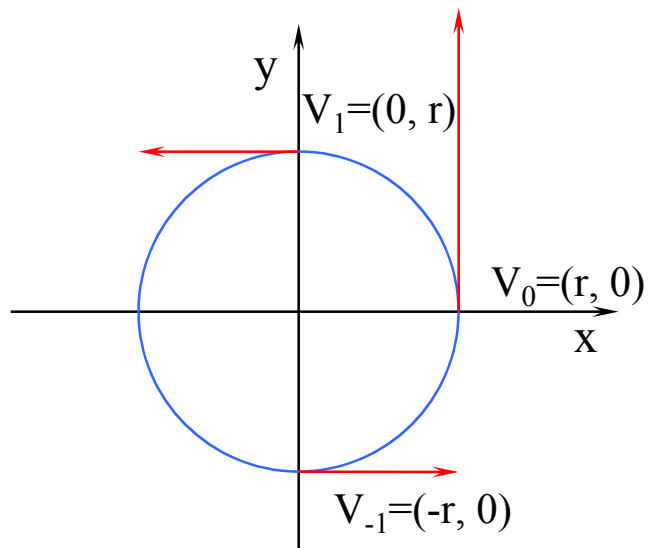
$$x = \frac{r(1 - t^2)}{1 + t^2},$$

$$y = \frac{2rt}{1 + t^2}.$$

$$x' = \left(\frac{x_1}{x_4} \right)' = \frac{-4rt}{1 + 2t^2 + t^4} \neq \frac{x_1'}{x_4'},$$

$$y' = \left(\frac{x_2}{x_4} \right)' = \frac{2r(1 - t^2)}{1 + 2t^2 + t^4} \neq \frac{x_2'}{x_4'}.$$

t	x ₁	x ₂	x ₄	x	y	x' ₁	x' ₂	x' ₄	x'	y'
0	r	0	1	r	0	0	2r	0	0	2r
1	0	2r	2	0	r	-2r	2r	2	-r	0
-1	0	-2r	2	0	-r	2r	2r	-2	r	0

$$\frac{dy}{dx} = \frac{\frac{dy}{dt}}{\frac{dx}{dt}} \quad \text{nagib tangente}$$

<http://www.math.aau.dk/~raussen/VIDIGEO/GEOLAB/speed.html>